

T.C.
ORMAN VE SU İŞLERİ BAKANLIĞI
Doğa Koruma ve Milli Parklar Genel Müdürlüğü

KORUNAN ALAN İSTATİSTİKLERİ METAVERİLERİ

I. Analitik Çerçeve ve Kapsam, Tanımlamalar ve Sınıflamalar

a) Analitik Çerçeve ve Kapsam: Korunan alan istatistikleri; korunan alanlar (milli park, tabiat parkı, tabiatı koruma alanı, tabiat anıtı, yaban hayatı geliştirme sahası, doğal sit, özel çevre koruma bölgesi, sulak alan (ramsar alanları), muhafaza ormanı, gen koruma ormanı, tohum meşçeresi, tohum bahçesi, şehir (kent) ormanı, mağaralar, yaban hayatı ve avcılık faaliyetleri ile koruma kontrol faaliyetlerine ilişkin istatistiki verileri kapsamaktadır.

b) Tanımlar:

Av Hayvanı: 4915 sayılı Kara Avcılığı Kanunu kapsamında avlanan, korunan ve Bakanlıkça belirlenen listede yer alan hayvanları,

Avcı: Avcılık belgesine sahip olan kişiyi,

Biyokaçakçılık (Biyokorsanlık): Doğadan yabancı canlıların ve onlara ait parçaların yetkili makamların izni olmadan toplanması ve yurt dışına çıkartılmasını, genetik kaynakların ve geleneksel bilginin yasal olmayan yollardan elde edilerek ticarileştirilmesi ve faydaların adil olmayan bir şekilde tahsisini,

CITES Belgesi: CITES Sözleşmesi EK Listesinde yer alan yabancı hayvan ve bitki türlerinin canlı, ölü, parça ve türevlerinin ithalat ve ihracatı için verilen belgeyi,

Doğal Sit: Jeolojik devirlere ait olup, ender bulunmaları nedeniyle olağanüstü özelliklere sahip yer üstünde, yer altında veya su altında bulunan korunması gerekli alanları,

Gen Koruma Alanı: Bir türün genetik çeşitliliğinin veya gen kaynaklarının doğal ortamında veya doğal ortamı dışında korumak amacıyla koordinatları Bakanlıkça belirlenen ve bu amaçla yönetilen alanları,

Gen Koruma Ormanı: Bir türün genetik çeşitliliğinin doğal ortamında (in-situ) korunması amacıyla yönetilen doğal meşçereleri,

Hedef Tür: Yaban hayatı koruma ve yaban hayatı geliştirme sahalarında sahanın ayrılmasına gerekçe olan türü veya türleri,

İkinci Tür: Sahada popülasyonu hedef türden sonra en fazla olan türü,

İthalat ve İhracata Uygunluk Belgesi: CITES Sözleşmesi EK Listelerinde yer almayan yabancı hayvan ve bitki türlerinin canlı, ölü, parça ve türevlerinin ithalat ve ihracatı için verilen belgeyi,

T.C.
ORMAN VE SU İŞLERİ BAKANLIĞI
Doğa Koruma ve Milli Parklar Genel Müdürlüğü

Kanatlı Yaban Hayvanı: 4915 sayılı Kara Avcılığı Kanununun kapsamında yaban hayvanı olarak tanımlanan türlerden kuş türlerini,

Katılım Payı: Bakanlığın av turizmi kapsamında elde ettiği gelirlerden yaban hayatı ve av hayvanlarının korunması, bakımı ve üretimi hizmetlerinin karşılığı olarak avlaklarda sahası olan belediyeler ve köy tüzel kişiliklerine verilen ücreti,

Korunan Alan: Ekosistem hizmetlerinin ve kültürel değerlerin, tabiatla birlikte uzun vadeli korunması ve devamlılığın sağlanması amacıyla mevzuatla tanımlanan ve yönetilen coğrafi bir alanı,

Korunan Alan İstatistikleri: Korunan alan verilerinin yer aldığı istatistiklerdir. Korunan alan istatistiklerinin amacı, Türkiye'deki korunan alanların izlenmesi, araştırma ve eğitim sektörüne gerekli girdiyi sağlamasıdır.

Mağara: Yüzeyle bağlantısı olan, jeolojik süreçler sonunda oluşmuş, en az bir insanın sürünerek bile olsa girişine olanak verecek genişliğe ve yüksekliğe sahip, tek veya birçok boşluk, oda, galeri ve bacadan oluşabilen doğal yer altı boşluklarını,

Memeli Yaban Hayvanı: 4915 sayılı Kara Avcılığı Kanunu kapsamında yaban hayvanı olarak tanımlanan türlerden suda yaşayan memeliler hariç memeli türleri,

Milli Park - IUCN Kategori II: Bilimsel ve estetik bakımından, milli ve milletlerarası ender bulunan tabii ve kültürel kaynak değerleri ile koruma, dinlenme ve turizm alanlarına sahip tabiat parçalarını,

Muhafaza Ormanı: Arazi kayması ve yağmurlarla yıkanması tehlikesine maruz olan yerlerdeki ormanlar ile meskun mahallerin havasını, şose ve demiryollarını, toz ve kum fırtınalarına karşı muhafaza eden ve nehir yataklarının dolmasının önüne geçen veya memleket müdafaası için muhafazası zaruri görülen ve bu gerekçelerle ayrılan devlet ormanları, maki veya fundalarla örtülü yerleri,

Orman Alanı: Üzerinde orman ağacı bulunan alanın hektar ölçü birimine göre büyüklüğünü,

Özel Çevre Koruma Bölgesi: Akdeniz'in Kirliliğe Karşı Korunması (Barselona), sözleşmesinin taraf ülkelere getirdiği bir yükümlülük gereği ülkemiz ve dünya ölçeğinde ekolojik öneme haiz ancak sanayi, turizm ve yapılaşma gibi baskılar nedeniyle bozulma veya yok olma riski altında oldukları için Bakanlar Kurulu Kararı ile özel koruma altına alınan alanları,

T.C.
ORMAN VE SU İŞLERİ BAKANLIĞI
Doğa Koruma ve Milli Parklar Genel Müdürlüğü

Ramsar Alanı: Ramsar Sözleşmesinin 2 inci maddesi gereğince ilan edilerek Ramsar listesine dâhil edilen sulak alanları,

Sulak Alan: Tabii veya suni, devamlı veya geçici, suları durgun veya akıntılı, tatlı, acı veya tuzlu, denizlerin gelgit hareketlerinin çekilme devresinde altı metreyi geçmeyen derinlikleri kapsayan, başta su kuşları olmak üzere canlıların yaşama ortamı olarak önem taşıyan bütün sular, bataklık, sazlık ve turbiyeler ile bu alanların kıyı kenar çizgisinden itibaren kara tarafına doğru ekolojik açıdan sulak alan kalan yerleri,

Sulak Alan Koruma Bölgesi: Sulak Alan Koruma Yönetmeliği kapsamında belirlenen koruma bölgelerini,

Şehir (Kent) Ormanı: Ormanların öncelikle sağlık, spor, estetik, kültürel ve sosyal fonksiyonlarını halkın hizmetine sunmak, aynı zamanda yurdun güzelliğine katkı sağlamak, toplumun çeşitli spor ve dinlenme ihtiyaçlarını karşılamak, turistik hareketlere imkan vermek ve teknik ormancılık faaliyetleri ile flora ve faunanın da tanıtılarak, özellikle çocuklar ve gençlere orman sevgisi ve bilincinin aşılması amacıyla izcilik, doğa yürüyüşü, bisiklet, binicilik ve benzeri etkinlikler ile kır lokantası, kır kahvesi, kültür evleri, yöresel ürün sergi ve satış yeri, amfi tiyatro, çeşitli mini spor alanları ve diğer rekreasyonel yapı ve tesisleri ihtiva eden, il ve ilçelerde ayrılan yerleri,

Tabiat Anıtı - IUCN Kategori III; Tabiat ve tabiat olaylarının meydana getirdiği özelliklere ve bilimsel değere sahip ve milli park esasları dahilinde korunan tabiat parçalarını,

Tabiatı Koruma Alanı - IUCN Kategori Ia: Mutlak Doğa Koruma Rezervi; Bilim ve eğitim bakımından önem taşıyan nadir, tehlikeye maruz veya kaybolmaya yüz tutmuş ekosistemler, türler ve tabii olayların meydana getirdiği seçkin örnekleri ihtiva eden ve mutlak korunması gerekli olup sadece bilim ve eğitim amaçlarıyla kullanılmak üzere ayrılmış tabiat parçalarını,

Tabiat Parkı - IUCN Kategori V:Kara/Deniz Koruma Alanı: Bitki örtüsü ve yaban hayatı özelliğine sahip, manzara bütünlüğü içinde halkın dinlenme ve eğlenmesine uygun tabiat parçalarını,

Tohum Meşceresi: Orman ağacı ve ağaççığı türlerinde tohum üretmek amacıyla koordinatları Bakanlıkça belirlenen ve bu amaçla yönetilen alanları,

T.C.
ORMAN VE SU İŞLERİ BAKANLIĞI
Doğa Koruma ve Milli Parklar Genel Müdürlüğü

Tohum Bahçesi: Seçilmiş klon veya ailelerle tesis edilen, istenmeyen kaynaklardan polen erişiminin engellendiği veya en aza indirildiği, sık aralıklarla, bol ve kolay tohum üretimi sağlayacak şekilde yönetilen plantasyonları,

Tür: Ortak özellikler taşıyan ve kendi aralarında döllenerek üreyebilen akraba canlıları içeren biyolojik grubu,

Uzun Devreli Gelişme Planı: Milli parklar, tabiat parkları, tabiatı koruma alanları, sulak alanlar gibi korunan alanın sahip olduğu özellik ve nitelikleri göz önünde tutarak kaynak değerlerinin korunması, geliştirilmesi ve uzun dönemde sürdürülebilirliğinin sağlanması için teknik, sosyal, ekonomik, eylem ve yönetim modellerinin belirlendiği, ilişkilerin kurulduğu, bölgelemeye dayalı ekosistem yaklaşımli planı,

Yaban Hayatı Geliştirme Sahası - IUCN 4: 4915 sayılı Kara Avcılığı Kanunu'na göre; av ve yaban hayvanlarının ve yaban hayatının korunduğu, geliştirildiği, av hayvanlarının yerleştirildiği, yaşama ortamını iyileştirici tedbirlerin alındığı ve gerektiğinde özel avlanma plânı çerçevesinde avlanmanın yapılabildiği sahaları,

Yaban Hayatı Koruma Sahası - IUCN 1b: 4915 Sayılı Kara Avcılığı Kanunu'na göre; Yaban hayatı değerlerine sahip, korunması gerekli yaşam ortamlarının bitki ve hayvan türleri ile birlikte mutlak olarak korunduğu ve devamlılığının sağlandığı sahaları,

Yaban Hayatı Yönetim ve Gelişme Planı: Av ve yaban hayvanları ile yaşama alanlarının tüm yaban hayatı ve ekosistem kaynak değerlerinin korunması, iyileştirilmesi, kullanımı ve yönetimi için bu sahaların strateji ve yönetim alt planlarını ve kurumlar arası koordinasyon esaslarını belirleyen 1/25000 ölçekli bir planı,

Yaban Hayatı Envanteri: Habitat birim alanında aynı türe ait tespit edilen birey sayısını,

Yaban Hayvanı: Sadece suda yaşayan memeliler dışında kalan ve Bakanlıkça belirlenen bütün memelileri, kuşları ve sürüngenleri,

Yerleştirme: Bir türün belirli büyüklükteki bir popülasyonunun, insanlar tarafından bir amaç için bilinçli olarak veya istemeden doğal yayılış alanı dışına çıkartılıp başka bir alana yerleştirilmesini,

ifade eder.

T.C.
ORMAN VE SU İŞLERİ BAKANLIĞI
Doğa Koruma ve Milli Parklar Genel Müdürlüğü

c) Sınıflamalar:

Korunan alan istatistiklerinin yayımlanmasında Dünya Koruma Birliği (IUCN) Koruma Kategorileri kullanılmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Doğa Koruma, Korunan Alan, Mağara, Yaban Hayatı, Avcılık, CITES, Biyokaçakçılık

Uluslararası ve Bölgesel Yönerge: 2873 Sayılı Milli Parklar Kanunu, 2872 Sayılı Çevre Kanunu, 4915 sayılı Kara Avcılığı Kanunu, 6831 Sayılı Orman Kanunu, 2863 sayılı Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kanunu, 4 Nisan 2014 tarihli ve 28962 sayılı Sulak Alanların Korunması Yönetmeliği, 5 Mart 2013 tarihli ve 28578 sayılı Mesire Yerleri Yönetmeliği, 296 sayılı Mesire Yerleri Uygulama Tebliği, 17 Ağustos 2012 tarihli ve 28387 sayılı Orman Genel Müdürlüğü Ormancılık Araştırma Enstitüsü Müdürlüklerinin Kuruluş ve Görevleri Hakkında Yönetmelik, 2 Şubat 2006 tarihli ve 26068 sayılı Orman Yetiştirme Materyallerinin Ticareti Yönetmeliği, 30 Eylül 2010 tarihli ve 27715 sayılı Orman Kanunu'nun 16. Maddesinin Uygulama Yönetmeliği, CITES Sözleşmesi, Ramsar Sözleşmesi

Korunan alan istatistikleri, Biyolojik Çeşitlilik Sözleşmesi, Dünya Koruma Birliği (IUCN) Koruma Kategorileri, uyarınca üretilmektedir.

II. Verinin/Göstergenin Kapsamı

Coğrafi Kapsam : Türkiye İBBS1

Coğrafi Düzey : Veriler İBBS 3 düzeyinde yayımlanmaktadır.

III. Hesaplama Kuralları

Veriler İl Şube Müdürlüklerince aylık olarak kayıt altına alınmaktadır.

IV. Temel Veri Kaynaklarının Niteliği

Veri kaynakları: Veri kaynağı idari kayıttır.

Veri kaynağı: İdari, diğer ilgili kamu kurumları, üniversiteler, bağımsız araştırmacılar ve literatür kayıtlarıdır.

Veri toplama şekli: Veri toplama şekli kayıttır. Korunan alanlara ilişkin veriler merkezi bir veritabanında toplanmaktadır.

V. Derleme uygulamalar

Veri derleme sistemi:

1) Korunan alan değişkenleri; milli park, tabiat parkı, tabiat koruma alanı, tabiat anıtı, yaban hayatı geliştirme sahası, sulak alanlar (ramсар alanları), özel çevre koruma bölgesi, doğal sit,

T.C.
ORMAN VE SU İŞLERİ BAKANLIĞI
Doğa Koruma ve Milli Parklar Genel Müdürlüğü

tohum bahçesi, tohum meşçeresi, muhafaza ormanı, gen koruma ormanı ve şehir (kent) ormanı olarak tanımlanmıştır.

2) Doğal sit alanları yetki değişikliği nedeniyle Çevre ve Şehircilik Bakanlığı (Tabiat Varlıklarını Koruma Genel Müdürlüğü) sorumluluğunda olup, çalışmaların tamamlanması halinde veriler güncellenecektir.

3) 4 Nisan 2014 tarihli ve 28962 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanan Sulak Alanların Korunması Yönetmeliği’ne göre sulak alanlarda tescil süreci getirilmiştir.

Veri işleme: Bir veri işleme yöntemi uygulanmamaktadır.

İşlemlerin kaydedilme zamanı: Yıl boyunca her ay kayıt altına alınmaktadır. Yeni korunan alan ilanları kayıt altına alınmaktadır.

Veriler depolandıktan sonra ihtiyaca göre veriler; tür veya koordinat bazında veri tabanından süzülerek üzerinde işlem yapılmaktadır.

VI. Diğer konular

Korunan alan istatistikleri, Orman ve Su İşleri Bakanlığı Doğa Koruma ve Milli Parklar Genel Müdürlüğü’nün sorumluluğundadır.

Veriye Erişim: Korunan Alan İstatistikleri verisi Orman ve Su İşleri Bakanlığı web sayfasından yayımlanmaktadır.

Metaveri Güncelleme Tarihi: 30 Haziran 2015

Tel : (+90 312) 207 50 00

e-posta: dkmp@ormansu.gov.tr

VII. Dipnotlar

